

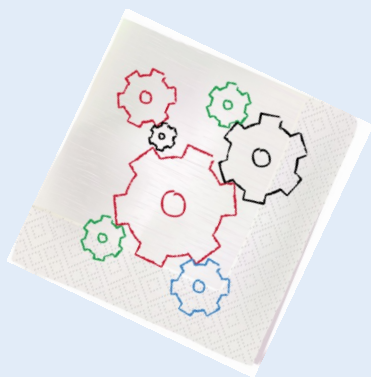
TERMPOSTEN

Nr. 1
september 2011

NYHETSBREV
FRA SPRÅKRÅDETS TERMINOLOGITJENESTE

INNHold:

<u>Redaksjonens vindu</u>	2
<u>Siden sist</u>	2
<u>Nyheter</u>	3
<u>Visste du at? Om termen <i>term</i> og litt til</u>	3
<u>På kornet – portrettintervju med oss i terminologitjenesten</u>	4
<u>Aktuell term: <i>podkast</i></u>	4
<u>Spørsmål og svar 1: Hvordan skrives "e-ordene"?</u>	5
<u>Spørsmål og svar 2: Term eller omgrep?</u>	5
<u>Lesernes hjørne</u>	5
<u>Terminologgen</u>	6
<u>Noen kommende arrangementer</u>	6

Redaksjonens vindu

Det er med glede og spenning vi i Språkrådets terminologitjeneste lanserer vårt nyhetsbrev. Vi gleder oss til å informere deg om likt og ulikt som gjelder terminologi og fagspråk hjemme og ute, og vi er spente på din reaksjon.

Vi håper at du kommer til å sette pris på nyhetsbrevet. Vi blir oppriktig glade for alle slags tilbakemeldinger: ris, ros – og tips som kan være nyttige for andre lesere og oss i redaksjonen. Derfor har vi satt av plass til rubrikken *Lesernes hjørne*. Der vil vi forhåpentlig i hver framtidig utgave kunne gjengi et ”leserbrev”. Så kast deg over tastaturet, og la oss høre fra deg i en e-post med emnet ”Nyhetsbrev – Lesernes hjørne” til term@sprakradet.no.

Vi oppfordrer deg også til å sende oss aktuelt stoff til nyhetsrubrikkene på side 5 og informasjon til rubrikken *Noen kommende*

arrangementer på side 6.

Nyhetsbrevet skal etter planen komme ut tre ganger i året. I år rekker vi to utgaver.

Siden sist

Nordterm 2011

Frå 7. til 10. juni vart Nordtermdagane arrangerte i flotte omgjevnader og strålende vær ved Vasa universitet i Finland.

Arrangementet byrja med kurs i terminologi og arbeidsseminar og vart avslutta med Nordtermforsamlinga. To heile dagar var sette av imellom til sjølve symposiet, der Noreg stilte sterkt med mange innlegg.

Representantane for Språkrådet heldt til saman fem innlegg.

Terminologitenesta i Språkrådet vart presentert av Marianne Aasgaard og Jan Hoel. Sistnemnde la i tillegg fram resultata frå to undersøkingar i regi av Språkrådet om resepsjon av fagterminologi og fortalde om og demonstrerte den nye termdatabasen til Standard Norge, *SNORRE*.

Ole Våge frå terminologitenesta la fram nokre konklusjonar frå

doktorgradsarbeidet sitt om terminologi i akvakultur.

Aud Anna Senje frå Språkrådets språkteneste for statsorgan viste utvalde smakebitar frå den nye norsk-russiske juridiske ordboka si. Vi fekk høyre om utfordringar og moglege fallgruver for omsetjarar mellom desse to språka.

Student Trude Bukve ved Universitetet i Bergen, som har fått eit stipend i terminologi frå Språkrådets styre, presenterte nokre refleksjonar rundt mastergradsprosjektet sitt om finasterminologi i undervisningssituasjonen.

Sunniva Whittaker og Jan Roald frå Noregs handelshøgskole (NHH) fortalde om danning av nye omgrep i juridiske tekstar. Kollega Marita Kristiansen la fram resultat frå ei undersøking av finanssjargong i norske aviser.

Ingrid Lauvrak og Anne-Ruth Jangaard (sjå biletet) presenterte arbeidet i Kystverket med terminologi for akutt forureining, og viste kor viktig det er med eit felles omgrepsapparat i naudssituasjonar.

Deltakarar frå Danmark, Finland, Sverige, Noreg og nokre andre land heldt i alt 29 innlegg i ein triveleg atmosfære godt tilrettelagd av arrangørane frå den finske Terminologisentralen (TSK) og Vasa universitetet. Neste Nordterm-konferanse blir arrangert i Sverige i 2013.

Nyheter

SNORRE på vebben

Standard Norges nye termdatabase SNORRE er nå fritt og gratis tilgjengelig på vebben, som én av de største i landet. Den er resultatet av et stort prosjekt der to tidligere termbaser er slått sammen til én med nytt søkegrensesnitt og ny funksjonalitet. Du finner basen her:

http://www.standard.no/standard_no/templates/user/login.aspx?ReturnUrl=%2fno%2fTermbasen%2f

Master i faglitterær skriving

Høgskolen i Vestfold (HiVe) har oppretta eit masterstudium i faglitterær skriving. Dei første studentane vart tekne opp i august og kan sjå fram til eit studium basert på månadlege samlingar i to og eit halvt år. Dette studieprogrammet er det første av sitt slag i Noreg. Du finn meir informasjon her:

<http://www.hive.no/master-i-faglitteraer-skriving/category3950.html>

Termdist

Det fellesnordiske nettbaserte kurset i terminologi, *Termdist*, tek til i veke 39, for tredje gong sidan oppstart i 2009. Kurset er oppe for studentar frå alle dei nordiske landa og gir 7,5 studiepoeng. Noregs handelshøgskole (NHH) er norsk partner i nettverket av arrangørar. I fjor vart 13 studentar uteksaminerte. Du kan lese meir her:

www.termdist.no

Sentral ISO-standard på norsk

Høsten 2010 kom en grunnleggende internasjonal standard for terminologiarbeid ut i revidert norsk utgave – på nynorsk: *NS-ISO 704-2009 Terminologiarbeid. Prinsipp og metodar*.

Det er en språkpolitisk og faglig milepel at standarden foreligger på nynorsk. Du kan lese mer her: <http://www.sprakradet.no/nb-NO/Toppmeny/Publikasjoner/Spraaknytt/Spraaknytt-12011/NS-ISO-704/>

Vårskrinneblomstbladskimmel

Artsdatabanken driver et stort arbeid med å kartlegge og registrere artsmangfoldet i Norge, både når det gjelder planter og dyr. En viktig del av arbeidet består i å fastsette norske artsnavn i en artsnavnbase. Du kan søke i navnebasen her:

<http://www2.artsdatabanken.no/artsnavn/Contentpages/Sok.aspx>

Liste over fagordbøker

Det er i årenes løp gitt ut en rekke norske fagordbøker, og det er ikke alltid lett å vite hva som finnes.

Nå får du hjelp av terminologitjenesten, som har laget en oversikt over fagordbøker som er gitt ut i Norge. Du kan laste ned lista fra:

<http://www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/Fagordboker/>

Visste du at?

Om termen *term* og litt til

Den internasjonale definisjonen av *term* er: ”betegnelse for et allmennbegrep som tilhører et fagområde”.

Betegnelsen *fagord* er uten tvil mer motivert og forståelig på norsk. Likevel bruker vi oftest *term*.

Hva betyr så egentlig ordet? Det kommer gjennom fransk *terme* fra latin *terminus*, som betyr ’grense’. En term har altså en fast avgrenset betydning, eller den betegner et entydig avgrenset

begrep, som en terminolog ville si.

Term heter på moderne gresk *óros*, som blant annet betyr ’grense’. Ordet er nært beslektet med *horisont*, som jo angir noe vel avgrenset.

Terminologi heter *orología* på gresk, omtrent ’læren om det avgrensede’ eller ’grenselære’. Dette må ikke forveksles med *horologi*, som betyr ’læren om tid’, avledet av gresk *ώρα*, ’tid’. Og *klokke* heter i dag på vanlig gresk *rolói* (fra *orológio*), som betyr ’jeg sier tiden’!

På kornet – portrettintervjuet

Denne første gangen portretterer vi oss selv. Vi tre som arbeider i Språkrådets terminologitjeneste og redigerer dette nyhetsbrevet er: Marianne Aasgaard (MAA), Ole Våge (OV) og Jan Hoel (JHO).

Sp. 1: Hva er det beste med jobben din?

MAA: Variasjonen i arbeidsoppgavene

OV: Varierende og utfordrende arbeidsoppgaver

JHO: Stor frihet og mange spennende oppgaver

Sp. 2: Hvilken utdanning har du etter videregående skole?

MAA: Fagoversetter i engelsk og tysk mellomfag

OV: Master i spansk og snart doktorgrad i terminologi

JHO: Jeg er cand.philol. med norsk hovedfag.

Sp. 3: Hva var favorittfaget ditt på barneskolen?

MAA: Norsk og matematikk

OV: Historie

JHO: Regning, som det het da

Sp. 4: Hvorfor er arbeid med terminologi viktig?

MAA: Det bidrar til presisering og nyansering av språket

OV: Det er god kunnskapspolitikk.

JHO: Det muliggjør mer enn grynt og snakk om været.

Sp. 5: Om du kunne velge et annet yrke, hvilket og hvorfor?

MAA: Programleder i et reiseprogram – selvforklarende

OV: Marinbiolog, eg likar havet

JHO: Parkeringsvakt – fritt med mye trim og frisk luft!

Sp. 6: Hva leser du helst?

MAA: Aviser, tegneserier, sakprosa og romaner

OV: Skjønnlitteratur og aviser

JHO: Aviser, tidsskrifter, krim og litt nygresk!

Sp. 7: Hva er din favoritterm?

MAA: Minnepinne

OV: Genspleising

JHO: Kollisjonspute

Aktuell term

Podkast

Podkast er et relativt nytt fenomen, og nye fenomener er ofte opphav til nye termer. Ifølge Wikipedia ble det engelske ordet *podcast* første gang brukt i en artikkel i den engelske avisa The Guardian i 2004, mens konseptet ble foreslått allerede i 2000 og eksisterte før betegnelsen *podcast* ble tatt i bruk.

Podkast ble diskutert av Språkrådets datatermgruppe i 2010. Datatermgruppa ble opprettet i 2009 og består av nesten 70 personer med ulike bakgrunn. Felles for dem alle er en tilknytning til datafag og datafagspråk. Resultatene fra datatermgruppas diskusjoner legges ut i en egen liste på Språkrådets nettsider.

Podkast forklares i datatermlista som ”ei multimediafil som blir distribuert over Internett for

avspeling på mobile einingar og datamaskiner”. Distribusjonen av *podkaster* kalles *podkasting*.

På norsk er det naturlig å skrive *podkast* med *k*, ikke *c*. Leddet ”kasting” er det samme som vi finner i *kringkasting*, som også skrives med *k* på norsk. I datatermlista foreslår vi også skrivemåten *poddkast*, altså med to *d*-er. Dette er i tråd med uttalen av ordet. Vi ser på Internett at ordet brukes både i hankjønn og intetkjønn, men det er vanligst å bøye *podkast* som et hankjønnord, altså *en podkast*, *podkasten*.

Du finner flere dataord i datatermlista på terminologitjenestens nettsider:

<http://www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/Datatermar/>

Spørsmål og svar 1 – Hvordan skrives "e-ordene"?

Sammensatte ord med "e" som førsteledd skrives på ulike måter, blant annet er skrivemåten "eHelse" utbredt, og jeg ser også skrivemåter som "ehelse" og "epost". Jeg har tidligere sett på Språkrådet sine sider at e-ordene skal (bør?) skrives med bindestrek, som *e-post*, *e-helse*, *e-resept* og *e-læring*. Hva er riktig?

Språkrådet anbefaler bindestrek i disse e-ordene, altså *e-post*, *e-helse* osv. Det følger samme mønster som i andre ord der forleddet er én bokstav, for eksempel *i-land*, *p-pille* og *x-akse*. Det eneste unntaket er *ubåt* (ikke u-båt). Vi anbefaler ikke "epost" og "ehelse", og særlig ikke "eHelse".

Vi omtalte skrivemåten av e-post i en *Språknytt*-artikkel i 2002, og den ligger her på nettsidene våre: http://www.sprakradet.no/nb-no/Toppmeny/Publikasjoner/Spraaknytt/Arkivet/Spraaknytt_2002/Spraaknytt_2002_1/Hjelp,_vi_har_faatt_mail!_Om_/. Det siste avsnittet omhandler bruken av bindestrek. Der står det også at Språkrådet har vedtatt den skrivemåten vi anbefaler. Derfor kan man godt si at ordene *skal* (ikke *bør*) skrives med bindestrek, i hvert fall hvis man vil følge vedtatte skrivereregler.

Spørsmål og svar 2 – Term eller omgrep?

Eg synest det er vanskeleg å avgjere når eg skal skrive nemning og når eg skal skrive omgrep. Etter det eg har høyrte er det svært vanleg å bruke desse orda feil, særleg i juridisk teori. Kan de forklare og gje døme?

Både i leksikografien og terminologien skil ein mellom *omgrep* og *nemning* (terminologi: *term*). *Omgrep* er meningsinnhaldet til nemninga/termen, eller den "mentale førestellinga" som ligg bak eit ord. *Nemning* eller *term* er den språklege merkelappen til *omgrepet*, altså det ein har valt å kalle omgrepet.

I daglegtale er det nok oftast *omgrepa* vi snakkar om når vi bruker ord. Når ein snakkar om kjærleik eller snø, er det oftast fenomenet kjærleik eller snø ein snakkar om, ikkje sjølv ordet.

I fagspråklege samanhengar er det nyttig å skilje mellom omgrep og term slik at det blir klart kva ein pratar om. Du må altså skrive om *omgrep* når det er meningsinnhaldet i eit ord du viser til. Viss du viser til sjølv ordet, er det *nemning* eller *term* som blir det riktige.

Lesernes hjørne

Av innlysende grunner har vi ennå ikke mottatt meningsytninger eller andre henvendelser fra leserne som vi kan gjengi her. Som nevnt annetsteds i denne utgaven håper vi imidlertid at du og andre lesere vil være aktive og bidra med ris, ros og tips til denne spalten. Send oss da en e-post med

"Nyhetsbrev – Lesernes hjørne" i emnefeltet.

Du kan også sende oss språklig-terminologiske spørsmål som vi kan behandle i spørsmålsrubrikkene ovenfor. Skriv da gjerne "Nyhetsbrev – Spørsmål" i emnefeltet. Ønsker du å informere oss om arrangementer som vi kan omtale på siste side, er det

fint om du skriver "Nyhetsbrev – Noen kommende arrangementer" i emnefeltet.

Uansett sender du e-posten til term@sprakradet.no.

TERMINOLOGGEN

Du finner en oppdatert kalender over kommende terminologirelaterte arrangementer på våre nettsider: www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/Kalender/.

Noen kommende arrangementer

Idéseminar: *Hvordan skal vi vedlikeholde og videreutvikle norsk fagspråk*

Den 17. oktober arrangerer Språkrådet og Universitets- og høyskolerådet (UHR) et idéseminar med bakgrunn i universitets- og høyskolelovens nye paragraf 1-7 (2009): "Universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk". Formålet med seminaret er å sette søkelyset på de forpliktelser og utfordringer den nye bestemmelsen medfører, og å diskutere hvordan den best kan konkretiseres. Innleggene vil gi bakgrunnen for paragrafen, vise fagspråklige utfordringer i dag og presentere forslag til hvordan paragrafen kan bli omsatt i praksis. Les mer her: <http://www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/Kalender/Ideseminar/>

Lansering av Standard Norges termdatabase SNORRE

Den 24. oktober kl. 10-12 vil Standard Norges nye termdatabase SNORRE bli offisielt lansert i Språkrådets lokaler. Det blir deretter bevertning og prat ca. kl. 12-13. Du kan få nærmere opplysninger av prosjektleder Kjersti Drøsdal Vikøren i Standard Norge på KDV@standard.no. Du kan lese om prosjektet her: <http://www.sprakradet.no/nb-NO/Toppmeny/Publikasjoner/Spraaknytt/Spraaknytt-32010/Standard-Norge-gjør-norsk-terminologi-tilgjengelig/>

Grunnleggende terminologikurs og seminar i Tromsø i november

Språkrådet arrangerer i uke 47 et endags grunnleggende terminologikurs og et endags seminar om juridisk terminologi i noen språk i Norge, begge deler i Tromsø. Følg med på nettsidene våre framover!

SPRÅKRÅDETS TERMINOLOGITJENESTE

Postadresse:
Postboks 8107 Dep
NO-0032 OSLO

Besøksadresse:
Observatoriegata 1 B
NO-0254 OSLO

Telefon: 22 54 19 50
Telefaks: 22 54 19 51
E-post: term@sprakradet.no
www.sprakradet.no
www.sprakradet.no

Språkrådet

RIKTIGE TERMER GIR
GODT FAGSPRÅK

Terminologitjenesten er en del av Språkrådet og har tre rådgivere i full stilling. Tjenesten har et overordnet, nasjonalt ansvar for å samordne utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk terminologi. Tjenesten samarbeider tett med Språkrådets fagråd for terminologi og fagspråk. Den skal på sitt arbeidsområde

- ta initiativ til, legge til rette for og samordne aktivitet
- være en aktiv pådriver for forsknings- og utviklingsarbeid
- søke å koordinere praktisk terminologiarbeid i næringslivet
- assistere fagmiljøer og hjelpe til med å bygge opp termbaser
- bygge allianser som kan føre til økt interesse og ansvar for norsk terminologi og fagspråk
- gi råd til offentlig forvaltning, næringsliv og publikum

<http://www.sprakradet.no/nb-NO/Tema/Terminologi-og-fagspraak/>

Språkrådet gir ut en rekke publikasjoner, blant annet *Termlosen*, en innføring i terminologiarbeid. Du kan lese mer om *Termlosen* [her](#).